

»Podrepna muha«

Prisedel sem k trojici priletnih mož, ki so se pomenkovali o starih časih, ko so še kot drobni dečki živeli pri ljubih starših. Mnogo je vedel povedati zlasti mož med njimi, ki je sedaj imovit in čislán obrtnik. Pravil je tudi tole:

»Moji starši so bili revni. Oče je bil navaden delavec, ki je z velikim naporom zaslužil jedva toliko, da nas je skromno preživljal. Mati je bila nad vse delavna in skrbna. Imela je z gospodinjstvom polne roke posla, saj nas je bilo pet otrok. Bil sem najstarejši med njimi, tedaj mi je bilo kakih štirinajst let. Večkrat je tarnala mati, kako težko ji je, ko ni zadostnega zaslužka, zato sta se mi smilila oba, oče in mati. Vedno sem premišljeval, kako bi si mogel kaj prislužiti, da bi jima pomagal. Iz šole sem bil že izostal in objubljeno mi je bilo, da me pekovski mojster, naš sosed, sprejme za vajenca, kakor hitro bo pri njem prosto kako vajeniško mesto.

Da nisem pohajkoval, sem se lotil vsakršnega dela. Če drugega ni bilo, sem hodil v Mestni log in rezal po grmovju tanke vrbove vejice, jih obelil in posušil ter jih prodajal mesarjem za špile. Kar sem si s tem prislužil, sem vedno izročil dobri materi, da sem ji majcenó lajšal skrbi, ki so jo trle dan za dnevom.

Nekoč pa me povabi sosedov Tinče (z dovoljenjem staršev seveda) gledat vojaške vaje, ki so se tedaj vršile ob Savi pod Šmarno goro. Še bolj kakor vaje pa so me tamkaj zanimale branjevke, ki so pripeljale s seboj razne jestvine in hladilne pijače. Ko so bile vaje končane, so se trudni, lačni in žejni vojaki vsuli krog njih in pokupili vse, kar so imele naprodaj.

Hitro se je v moji glavi porodila misel, da bi tudi jaz utegnil kaj zaslužiti, če bi posnel te branjevke, toda žal nisem imel ne denarja ne blaga, ki bi si ga moral nabaviti, ne vozička, da bi spravil blago na vezbališče. Ko sem prišel domu, sem brž jel razodevati svoje prijetne misli materi. Kar pride pivovarnar, prijazen gospod, ki je prav pogosto prihajal po očeta in ga jemal v delo. Ko je čul moje želje, se je takoj ponudil, da mi posodi svojega oslička, voziček in tudi denar za nabavo blaga.

»Poznam te, priden in pošten dečko si, zato pridi kar jutri zjutraj zgodaj k meni. Moj hlapec ti bo napregel oslička in naložil blago.« Segel je v listnico, vzel iz nje bankovec za deset goldinarjev ter mi ga izročil, naj si grem takoj nakupit, kar menim, da bom mogel s pridom prodati. Naročil mi je tudi, naj prinesem vse blago v pivovarno hlapcu Matevžu. Kdo bi bil bolj vesel ko jaz! Hitro sem stekel nakupit vse potrebno, potem sem brž nesel blago k Matevžu, ki mi je šel z vidnim veseljem na roke. Naslednje jutro sem se na vse zgodaj odpravil k prijaznemu možu, ki me je že pričakoval z naloženim vozičkom. Ko me je videl prihajati, je šel v hlev po oslička in ga vpregel. Izročil mi je vajeti in voščil srečno pot ter dobro kupčijo. Zahvalil sem se mu, sedel na voz k blagu, pognal — in šlo je še precej hitro proti Šmarni gori.

Ko sva bila z osličkom blizu savskega mostu, sem že od daleč videl vojaké, ki so se zbirali na travnikih onstran Save. Jedva sva pripeljala tja, se je moj dolgouhi tovariš spuntal, da ga nisem mogel spraviti z mesta. Nobena beseda ni zalegla nič, pa tudi bič ni pomagal. Tedaj pa pristopita dva paglavca, ki sta od daleč opazovala, kako mi nagaja poredna živalca. Brž položi starejši oslu nekaj na hrbet, nato pa oba zbežita. Jedva sem se zavedel, opazim muho, ki je z neverjetno brzino koracala po oslovskem životu navzdol in se mu zarila pod rep. Tedaj stisne živinče rep med noge, bije z zadnjima nogama, skače na vse strani in se jame valjati po tleh. Voziček se je prevrnil, blago pa je frčalo po zraku na vse konce, ko da je bilo treščilo vanj. Naposled pa jo osliček kakor sama burja ubere tja po travniku, jaz, ubogi siromaček, pa seveda za njim. Toda bil je hitrejši od mene, nisem ga mogel dohiti. V bližini stoječi častnik je videl moj težki položaj. Takoj je ukazal svojim vojakom, naj ulove osla in pobero na vseh koncih in krajih raztresene žemlje, štruce, klobase in pokalice. Od teh se k sreči ni ubila nobena, ker so steklenice debele in so vse padle na mehko travo. Ko so vojaki ujeli podivjanega oslička,

so takoj spoznali vzrok njegovi besnosti. S silo so mu premaknili rep in vzeli izpod njega muho, ki je to ubogo žival tako hudo mučila. Da bo za vedno mir pred njo, so jo kratkomalo raztrgali na dvoje, ker sicer te nadležne, trde muhe ni lahko uničiti. Ko je bilo spet vse v redu, sem se dostojno zahvalil vojakom in prijaznemu častniku seveda tudi. Začela se je kupčija. V prav kratkem času sem prodal vse, kar sem imel. Z zadovoljstvom sem potem odvezal osliča, ki je bil ta čas privezan k bližnjemu drevesu, in ubrala sva jo proti domu, kamor je šlo mnogo hitreje kakor prej.

Živinče z vozličkom in košarami sem v pivovarni oddal Matevžu, mu povedal, kaj vse se mi je bilo pripetilo in kako je izpadla kupčija, nato pa sem urno odšel domov uredit račune, ki niso bili baš težavni. Najprej sem odštél izposojeni denar in ga dal na stran, da ga vrnem gospodu pivovarnarju in se mu dostojno zahvalim za njegovo pomoč. Ostanek pa sem takoj izročil materi, ki je bila nad vse vesela moje podjetnosti. Tako sem poslej tržil z velikim zadovoljstvom vse dni, dokler so trajale vojaške vežbe...«

Ko je mož končal zanimivo pripoved, ki smo jo vsi poslušali z veliko pozornostjo, sem takoj omenil, da sem sicer pogosto čul imenovati »podrepno muho«, in to v prislóvicí, da pa je vendar še danes ne poznam, ker je nisem še nikdar videl, kar ni prav nič čudnega. Sem bil pač mestni otrok in zato nikdar nisem imel prilike natančneje opazovati živino. V tem oziru so kmetiški otroci mnogo na boljšem, ker jo krmijo, pasejo in napajajo ter imajo sploh mnogo posla z njo. Zato poznajo tudi ves mrčes, ki muči poleti ubogo žival, in jim je seveda prav dobro znana »konjska muha«, ki jo na kmetih imenujejo »podrepno muho«, ker sili živini najraje pod rep.

No, sedaj pa jo poznam tudi jaz. Opisali so mi jo zelo dobro kmetiški ljudje, po knjigah pa sem jo iskal toliko časa, da sem jo iztaknil ter našel tudi nje sliko. Da jo boste spoznali tudi vi, ki je doslej še niste imeli priliko videti in opazovati, vam podajam tu njeno sliko in opis, kakor ga je l. 1880. priobčil naš znameniti naravoslovec, pokojni pisatelj Fr. Erjavec, v svoji knjigi: »Naše škodljive živali v podobi in

besedi« na strani 101 pod naslovom: »Konjska muha«. Ta opis se glasi takole:

»Na konjih — časih tudi na govedih — vidimo neko rjavo muho, ki nerodno skače in se skriva v dlako. Najraje se drži blizu repa in na drugih manj dlakavih mestih.

Navpična črtica pod trupom »podrepne muhe« kaže njeno naravno velikost

Kakor je videti nerodna, je vendar ne ujamem zlepa, dasi ne odleti rada, temveč se skriva v dlako. Čuditi se ji moraš, kako urno se plazi po dlaki, zdaj naprej, zdaj nazaj, zdaj zopet v stran, kakor ji je pač treba. In če jo naposled tudi dobiš, ne bi rekel dvakrat, da ti zopet ne uteče, kajti je za čudo spolzka in gladka. Ker je tudi trda, je ni zlahka zmastiti, ker se navadno spesne izpod prstov. — Konjska muha je ploščatega trupa in tudi stegna so ploščnata. Vsa je nekako rožena ali usnjata in svetla. Barve je rjave, samo močni in nazobčani krepeljci na nogah so črni. Ta muha pije konjem kri in spada zatorej med zajedavce, ali vendar jim ne preseda tako kakor obadje, že zaradi tega ne, ker se plodi prav po malem. Čudno je namreč pri tej muhi, da izleže samica vselej le po enega samega mladiča, in sicer živo ličinko, ki je popolnoma dorasla in gotova, da se zabubi. To je pri žuželkah kaj posebnega, kajti navadno neso jajca ali ličinke, ki so malo prej izlezle iz jajec.«

Morda utegne zdaj kdo izmed mojih čitateljčkov premišljevatí, čemu vas seznanjam prav s to muho. No, to vam hočem takoj povedati!

Je namreč med nami mnogo, mnogo ljudi, ki so silno vsiljivi. Vrivajo se v vsako družbo, vtikajo v vsak pogovor, četudi jim prav nič ni mar, in povsod hočejo imeti

prvo in zadnjo besedo. Zaradi te svoje skrajno neprijetne lastnosti postanejo vsem ljudem tako težni, da jih nihče ne mara. Vse se jih boji in izogiba. In te vrste ljudi primerja naš kmet, ki je izredno dober vsestranski opazovalec, s »podrepno muho«. Zato je med našim ljudstvom nastala za

vsakega takega vsiljivca popolnoma pravilna primera: »Tak je kakor podrepna muha«.

Da tudi vas, predragi moji čitateljčki, ne bodo kdaj tako imenovali, si dobro zapomnite tale nauk:

»Ne bodi vsiljiv!«

Kako love na Japonskem ribe

Na Japonskem poznajo ribiči poleg običajnega lova z mrežami in trnki še drug način ribjega lova. V ta namen uporabljajo neko vrsto divje rase, imenovano kormoran. Ko se znoči, odveslajo ribiči s svojimi čolni, ki imajo na sprednjem delu železne košarice, v katerih gori neugasljiv ogenj. Ta ogenj meče svetlobo daleč po morski gladini in privablja s tem ribe. V čolnih pa sedijo ribiči, ki imajo po 10 kormo-

ranov privezanih na močne vrvice. Te ptice se hranijo le z mesom, tri dni pred lovom pa ne dobijo nobene hrane. Tik pred lovom jim pa nataknejo ribiči kovinaste obroče okrog vratu, da ne bi mogli požreti rib. Kakor hitro ujame kormoran ribo, potegne ribiči vrvice k sebi, odvzame ptiču plen in ga znova spusti, dokler ni čoln poln in to je kaj kmalu, ker so kormorani izredno spretni ribiči.

Zdravilo proti debelosti

Živela je v Afriki nekoč debela žena, tako debela, da je komaj hodila. Nekega dne se odloči, da gre k zdravniku in ga povpraša za svet, kaj naj napravi, da bo shujšala.

Afriški zdravniki pa niso taki kakor naši. Niso to možje, ki so študirali medicino (zdravništvo), temveč so nekako v sredi med čarovniki in zdravniki. V njihovih hišah ne dobite samo najrazličnejših zdravil, temveč tudi majhne in velike kipe raznih zamorskih božanstev, ki pomagajo v boleznih.

Ko je debela žena prišla k zdravniku, jo ta najprej vpraša, kako se počuti.

»Zelo dobro se počutim, skoraj preveč dobro«, mu odgovori žena, »in ravno to me tare. Zato sem prišla k tebi, da me pregledaš in mi svetuješ!«

»Kaj pa ti je?« jo vpraša zdravnik.

»Želim, da mi pripraviš zdravilo proti debelosti.«

»Hočem ti ustreči« odgovori po kratkem premišljevanju črni zdravnik, »samo prej moram vprašati bogove, kakšno zdravilo mi svetujejo. Pojdi za

danes domov. Jutri pa se vrni po odgovor.«

Zena se zahvali in odide.

Naslednji dan ji reče zdravnik:

»Vprašal sem bogove in rekli so mi, da boš čez trideset dni umrla. Če je temu tako, potem ti tudi zdravilo ni več potrebno.«

Debela žena se je vrnila domov vsa preplašena; ni jedla, ne pila, bila je žalostna in potrta in je samo štela dneve. Še dvajset dni, še petnajst dni življenja, še deset dni, še pet, še dva... Naposled pride zadnji dan. Pride in mine. Minil je tudi trideseti dan, a ona je še vedno živala. Tedaj gre k zdravniku in mu reče:

»Danes je minul trideseti dan po tvojem prerokovanju, a jaz sem še vedno pri življenju?«

Zdravnik pa ji hudomušno reče: »Kakšna si sedaj, suha ali debela?«

»Suha sem,« mu odgovori žena. »od samega strahu in groze sem shujšala.«

»Vidiš strah pred smrtjo, to je bilo tisto zdravilo, ki so mi ga svetovali bogovi!« ji dostojanstveno odvrne zdravnik.